

Gagaty Sołtykowskie.

W krainie świętokrzyskich dinozaurów

Gagaty Sołtykowskie to rezerwat przyrody nieożywionej położony w północno-zachodniej części Gór Świętokrzyskich. Krajobraz parku przypomina wulkaniczną powierzchnię Księżyca, na której możemy zobaczyć odsłonięte tropy mieszkańców Parku Jurajskiego sprzed 200 mln lat...

Tablica informacyjna rezerwatu przyrody Gagaty Sołtykowskie

Położenie rezerwatu

Gagaty Sołtykowskie położone są w powiecie koneckim przy trasie nr 42 łączącej Końskie ze Skarżysko-Kamienną. Od miejscowości Odrowąż kierujemy się na zachód, aby po przejechaniu około 200 metrów dotrzeć do

szutrowej drogi, która doprowadzi nas do leśnego duktu i tablicy informacyjnej.

Księżycowy krajobraz

Rezerwat przyrody w Gagatach Sołtykowskich o pow. 13,3 ha został założony w 1997 roku. Obszar rezerwatu obejmuje wyrobisko wgłębne o długości 400 metrów i szerokości 200 metrów. Do 1977 roku eksploatowano tutaj glinę ceramiczną. Pozostałością działalności górniczej są hałdy, olbrzymie zwaliska, niewielkie jeziora oraz warstwy i wychodnie skalne mułków, iłów z wkładkami piaskowca, które są geologicznym zapisem środowiska rzeczno opisanego rezerwatu. Na terenie całego obszaru możemy odnaleźć minerały rud żelaza – syderyty. Kolor skał mułowcowych oraz zawartych w nich związków żelaza zabarwił cały rezerwat na czerwono. Dzięki temu możemy podziwiać

nietypowy krajobraz do złudzenia przypominający krajobraz powierzchni Księżyca.

Księżycowy krajobraz Gagat Sołtykowskich

Największą jednak osobliwością przyrodniczą jest występowanie tutaj rzadkiego minerału gagatu, zwanego czarnym bursztynem. Jest to rzadko spotykana w środowisku bitumiczna odmiana węgla brunatnego. Gagat ma czarną barwę, silny połysk. Służył do wyrobu biżuterii. Od nazwy minerału pochodzi staropolskie określenie „gagatek”, jako osoby często używającej biżuterii wykonanej z gagatu. Mówiono żartobliwie na taką osobę: „Ach, Ty Gagatku”.

DINOPARK

Osobliwością rezerwatu są odkryte, dobrze zachowane tropy gadów jurajskich – dinozaurów, które żyły tutaj 200 milionów lat temu. W Gagatach Sołtykowskich możemy podziwiać dwa unikatowe tropy na skalę światową. Jednym z nich jest największy ślad dinozaura w Polsce, mający ponad 60 cm długości. Drugim jest najstarszy na świecie znany zapis stadnego trybu życia Zauropodów,

jednych z największych jurajskich dinozaurów – roślinożerców.

Często spotykane na terenie rezerwatu minerały syderytu

Największy odkryty trop dinozaura według badań paleontologów należy do gatunku drapieżnego allozauroida spowinowaconego z allozaurom. Był to olbrzymi osobnik 6 metrowej wielkości polujący na roślinożerców.

Odpreparowane tropy zauropodów wędrujących po terenie parku 200 mln lat temu

Zapis zauropodów to dwa równoległe szlaki osobników dorosłych oraz cztery ścieżki osobników młodocianych. Jest to najstarsze na skalę światową świadectwo opieki dinozaurów nad potomstwem. W celu ochrony wypreparowa-

nych śladów, tropy te zabezpieczono ksylianowym impregnatem oraz wybudowano nad nimi drewnianą wiatę.

Na powierzchni około 200 m² paleontolodzy odkryli również 15 innych śladów dorosłych zauropodów, prawdopodobnie wulkanodontów. Obok nich znajdują się ścieżki wydeptane przez mniejsze osobniki tego samego gatunku. Są tutaj także tropy będące świadectwem ataku wielkich dinozaurów na osobniki roślinożerców. Dinozaur skraadał się za ofiarą, zabijał ją. Upolowaną sztukę zjadał stojąc na trójpalczastych stopach. Zachowane odciski śródstopia bardzo rzadko występują w przyrodzie. Aby uchronić tropy przed dewastacją i zniszczeniem postanowiono ich nie odsłaniać. Możemy jedynie podziwiać ślady dinozaurów znajdujące się pod drewnianą wiatą.

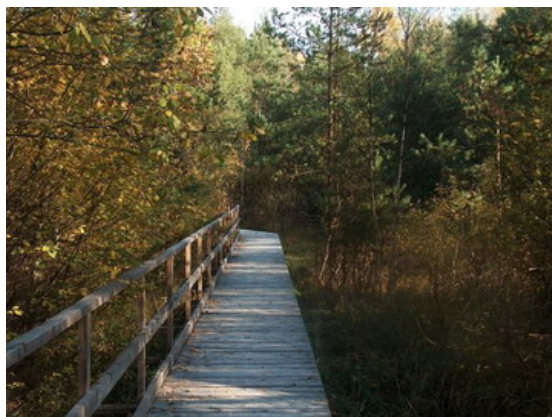

Drewniana wiaty chroniąca ślady dinozaurów przed zniszczeniem

Nie tylko dinozaury

Teren rezerwatu jest bogaty w różnorodne typy siedliskowe. W północno-wschodniej jego części znajduje się hałda będąca pozostałością eksploatacji

górnictwej. Na powierzchni chaotycznie porzucanych bloków piaskowca możemy znaleźć wiele ciekawych skamieniałości roślin jurajskich, m.in. skrzyków. W północnej części rezerwatu znajdują się malownicze oczka wodne, wśród których rośnie wiele gatunków roślin, takich jak: rosiczka okrągłolistna, storczyki, pałka wodna. Obrzeża rezerwatu porasta las olszowy oraz bór mieszany, w runie tych siedlisk możemy spotkać widłaka goździstego.

Pomost prowadzący na teren rezerwatu. Po obu stronach oczka wodne

Przechadzając się i podziwiając krajobrazy rezerwatu możemy natknąć się na daleką krewną gadów jurajskich – żmiję zygzakowatą.

Reasumując rezerwat przyrody Gagaty Sołtykowskie jest wyjątkowym miejscem w Górach Świętokrzyskich. Spoglądając na tropy dinozaurów przenosimy się do epoki dinozaurów – tytanów. A będąc na tym terenie mamy wrażenie pobytu na powierzchni Księżyca...

Tekst i zdjęcia: Jacek Dopieralski

Informacje praktyczne:

Rezerwat Gagaty Sołtykowskie możemy zwiedzać przez cały rok. Parking dla samochodów znajduje się 400 metrów od głównej drogi łączącej Odrowąż ze Skarżysko Kamienną. Dojazd od niego szutrową drogą przeciwpożarową. Średni czas przejścia z parkingu na teren rezerwatu wynosi około 15 minut. Uwaga – Zimą jest utrudniony wjazd na parking. Droga szutrowa jest zaśnieżona.

Znaki: niebieskie tablice z kierunkiem dojścia do rezerwatu umieszczone co 200-300 m. W pobliżu przebiega czarny szlak z Wólki Plebańskiej do rezerwatu Piekło pod Nieklaniem.

Zobacz na mapie

PRZEWODNIK ŚWIĘTOKRZYSKI

<http://przewodnik-swietokrzyski.pl.tl>

Zapraszam w Góry Świętokrzyskie

Internetowy Przewodnik Turystyczny

www.ciekawe-miejsca.net